Vuoden 2025 arviointikertomuksen johdosta tehtävät toimenpiteet

Mkh 26.10.2026 § 132

Selostus asiasta

Tarkastuslautakunta on nostanut vuotta 2025 koskevassa arviointikertomuksessaan esiin huomioita sekä tehnyt suosituksia ja kehotuksia, joihin on pyydetty maakuntahallitukselta vastausta lokakuun 2026 loppuun mennessä. Osa kehotuksista ja suosituksista koskee toimintayksikköä, joka on ollut vuoden 2025 tarkastuksen painopisteenä tarkastuslautakunnassa, ja osin ne koskevat liiton toimintaa yleisemmin.

Saavutettavuus ja liikenne

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan, että saavutettavuus on keskeinen osa maakunnan elinvoimaa ja aluekehitystä, ja pitää tärkeänä, että liitto jatkaa johdonmukaista ja pitkäjänteistä vaikuttamista liikenneinfrastruktuurin ja yhteyksien kehittämiseksi. Vuoden 2026 talousarviossa saavutettavuus ja liikenneyhteyksien edistäminen on huomioitu ja liiton aluekehitystyö liikenneyhteyksien ja saavutettavuuden tukemiseksi jatkuu vahvana edelleen lähitulevaisuudessa.

Henkilöstö

Tarkastuslautakunta huomauttaa arviointikertomuksessa, että virkojen ja toimien lakkauttaminen tai täyttämättä jättäminen ei ole asiantuntijaorganisaatiossa kestävä toimintatapa tehtävien pysyessä nykyisellä tasolla tai niiden lisääntyessä. On totta, että työmäärän pysyessä muuttumattomana ei palvelussuhteiden lakkauttaminen ole perusteltua, sillä lisärasitus tekemättä jäävästä työstä kohdistuu muuhun henkilöstöön. Lakkautettuissa palvelussuhteissa on kuitenkin ollut pääosin kyse siitä, että tehtävänkuvat ovat olleet osin vanhentuneita eikä niitä ole ollut välttämätöntä täyttää. Kun samanaikaisesti liiton omistajakunnissa on talousvaikeuksia, on myös liitto pyrkinyt säästämään omasta toiminnastaan.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että liiton toimistossa seurattaisiin etätyöpäivien määrää ja siitä raportoitaisiin henkilöstötilinpäätöksessä. Etätyön seurantaa ja vaikutuksia on tarkoitus seurata säännöllisesti. Seurantasuunnitelma on kirjattu liiton hybridityöohjeeseen. Seuranta toteutetaan loppuvuosittain tai seuraavan kalenterivuoden alussa, sillä etätyön seurantaa on mielekkäintä tehdä kalenterivuosikohtaisesti.

Viestintä ja vaikuttaminen

Tarkastuslautakunta suosittelee, että tapaamisten ja vierailujen määrää seurataan sekä niiden vaikuttavuutta arvioidaan esimerkiksi tekoälyä hyödyntäen. Suositus on hyvä ja kannatettava, mutta sen toteuttaminen ei ole yksinkertaista. Tapaamisten ja vierailujen määrää täytyisi tarkastella koko liiton osalta, ja seurannassa olevien tapaamisten ja vierailujen luonne pitäisi rajata ja määritellä. Toisaalta vaikka määrä olisikin selvitettävissä, se ei itsessään vielä välittömästi osoittaisi juuri tapaamisten ja vierailujen vaikuttavuutta, jota on käytännön tasolla hankalaa osoittaa. Vuoden 2027 talousarvioesitys sisältää vaikuttajaviestinnän mittariston, jolla edunvalvonnan vaikuttavuutta

pyritään osoittamaan. Mikäli mittariston avulla voidaan seurata myös tapaamisten ja vierailujen vaikuttavuutta, niin niiden vaikuttavuuden raportoinnille ei ole estettä.

Tapaamisia ja edunvalvontaa palvelevia tapahtumia koordinoidaan vuosikellolla (toteutus Oulun kaupungin, Oulun yliopiston ja Pohjois-Pohjanmaan liiton edunvalvonnan työnyrkki).

Tarkastuslautakunta suosittelee, että maakunnan liiton tekemän työn näkyvyyteen panostetaan. Liitto on hiljattain uusinut viestintäsuunnitelmansa ja sitä toteutetaan pitkäjänteisesti. Kokonaan uusia viestintätoimenpiteitä, kuten videotervehdyksiä, on otettu käyttöön viestintäsuunnitelman mukaisesti ja liiton näkyvyyttä mediassa pyritään lisäämään hallitusti. Myös uuden strategian mukainen, aiempaa korostuneempi sidosryhmäyhteistyö lisännee liiton työn näkyvyyttä tulevaisuudessa.

Toimintayksikön toiminta

Jatkossa toimintayksikön tavoitteet olisi syytä asettaa hieman konkreettisemmalle tasolle, jolloin ne ovat paitsi helpommin mitattavia, myös helpommin saavutettavia ja todennettavia. Toimintayksikön tavoitteet ovat vuonna 2025 perustuneet aiemmin voimassa olevaan liiton strategiaan, jossa mittaristot ovat olleet hankalasti seurattavia. Uuden strategian 2025-2029 mukaiset mittaristot helpottavat vuosittaista tavoiteasetantaa.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että toimintayksikkö laatii vuosittain vaikuttajaviestinnälle tavoitteet, jotka antavat toiminnalle selkeän suunnan. Vaikuttajaviestinnän tavoitteet sisältyvät vuoden 2027 talousarvioon, joten asiaan on kiinnitetty huomiota.

Hallinto ja talous

Tarkastuslautakunnan mukaan liiton talousarvio tulee laatia todellisen tarpeen mukaan ja mahdolliset talousarvion korotukset tulee perustella paremmin ja tuoda esille kokonaisuus, varsinkin maakunnan liiton rooli edunvalvonnassa ja kuntien saama vastine jäsenmaksulle. Liiton talousarvio laaditaan lakisääteisten tehtävien mukaan ja niistä johtuvien tarpeiden mukaan. Liitto on joutunut korottamaan jäsenmaksuosuuksia lähinnä kasvavien henkilöstömenojen vuoksi. Kunta-alan yleiseen virka- ja työehtosopimukseen sisältyvät vuosien 2025-2027 palkankorotukset ovat mittavia ja säästöistä huolimatta ne ovat aiheuttaneet tarpeen korottaa jäsenmaksuosuuksia. Muihin kuin palkankorotuksiin kohdistuviin menolisäyksiin ei ole ollut perustetta.

Tarkastuslautakunta korostaa, että sopimushallintaan ja päätöksentekoon liittyvä riskienhallinta tulee olla tietoon pohjautuvaa jatkuvaa toimintaa eikä vain osa sisäistä valvontaa. Sopimushallinta ja riskienhallinta on otettu osaksi johtoryhmän vuosikelloa ja ne ovat jäsentyneet osaksi normaalia toimintaa. Sopimustilannetta tarkastellaan kahdesti vuodessa ja riskienhallintaa käsitellään kolme kertaa vuodessa.

Hankkeet

Tarkastuslautakunta pyytää selvittämään, mikä osuus hankkeista on kohdistunut maakuntaohjelman 2022–2025 painopisteisiin. Hankkeiden sijoittuminen maakuntaohjelman 2022-2025 kärkiteemoihin on esitetty alla olevassa taulukossa.

Maakuntaohjelman kärkiteema	**Hankkeet**
POHJOIS-POHJALAINEN AKTIIVINEN, HYVÄ JA TOIMIVA ARKI	-

SAAVUTETTAVA, ALUEIDEN VAHVUUKSIEN JA MAHDOLLISUUKSIEN POHJOIS-POHJANMAA	**New North** -hankkeessa kehitetään pohjoisten alueiden liikenneyhteyksiä, kuljetuksia ja huoltovarmuutta. Hankkeessa vahvistetaan pohjoisen alueen toimijoiden välistä yhteistyötä ja parannetaan liikenneyhteyksiä ja selvitetään tulevaisuuden teknologian hyödyntämistä pohjoisen Suomen, Ruotsin ja Norjan alueilla. **CHARLES** -hankkeessa kehitetään erityisesti Oulun ja Kuusamon lentoyhteyksiä ja kansainvälistä saavutettavuutta. Lisäksi hankkeen avulla vahvistetaan matkailualueiden yhteistyötä, lisätään alueen vetovoimaa ja tuetaan matkailuelinkeinoa.
YRITTÄVÄ JA UUDISTUVA POHJOIS-POHJANMAA	**SMART ERA** -hankkeessa parannetaan maaseudun palveluiden saatavuutta ja elinvoimaa kehittämällä digitaalisia ratkaisuja, jotka helpottavat asukkaiden arkea ja tukevat paikallisia yrityksiä. Pohjois-Pohjanmaalla ratkaisuja kokeillaan Alavieskassa, Kalajoella ja Nivalassa. Hanketta Pohjois-Pohjanmaalla toteutetaan yhteistyössä Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutin kanssa.
KANSAINVÄLISESTI HOUKUTTELEVA JA MENESTYVÄ POHJOIS-POHJANMAA	**EUSBSR PAC Tourism** -hankkeen avulla Pohjois-Pohjanmaan liitto koordinoi yhdessä Puolan Pomorskin alueen kanssa Itämeri-strategian (EUSBSR) matkailun politiikka-aluetta. Matkailun politiikka-alueen tavoitteena on vahvistaa vastuullisen matkailun kehittymistä Itämeren alueella, luoda verkostoja ja vahvistaa matkailutoimialan sidosryhmien välistä keskustelua. Hankkeen kautta järjestetään esim. vuosittainen Baltic Sea Tourism Forum. Lisäksi hanke tekee yhteistyötä maakunnassa paikallisten matkailutoimijoiden ja kuntien kanssa.
KESTÄVÄSTI KASVAVA POHJOIS-POHJANMAA	**Rural COOP** -hankkeessa edistetään etenkin maaseutumaisten alueiden elinvoimaa ja kestävää kehitystä. Hankkeessa etsitään yhdessä kansainvälisten hankekumppanien sekä paikallisten kuntien kanssa uusia keinoja vähentää päästöjä ja säästää energiaa. Hankkeessa jaetaan parhaita käytänteitä euroopanlaajuisesti. Lisäksi hankkeessa vahvistetaan liiton ennakointiosaamista sekä

	kehitetään liiton rahoitusprosessia ja -käytänteitä.

Itä- ja Pohjois-Suomen alueellinen valmistelu 2028+ -hanke liittyy EU:n tulevan rahastokauden valmisteluun. Hankkeen merkitys on kuitenkin uuden maakuntaohjelman ja koko aluekehitysjärjestelmän kannalta kriittinen, sillä EU:n rakennerahastot ovat yksi tärkeimmistä maakuntaohjelman toimeenpanovälineistä.

Pohjois-Pohjanmaan palvelu- ja toimitilaverkkohanke ei suoraan toteuta maakuntaohjelmaa. Hankkeeseen on myönnetty täysi rahoitus eikä siihen kohdistu lainkaan liiton omarahoitusta. Hanke perustuu liiton lakisääteiseen rooliin yhteispalvelupisteiden koordinaattorina, joten hanke on enemmänkin lakisääteisestä toiminnasta johtuva kuin maakuntaohjelmaan perustuva.

Vuoden 2026 aikana on päivitetty Pohjois-Pohjanmaan liiton omien hankkeiden menettelytavat ja valmisteltu hanketoimintaa ohjaava hankesalkku. Hankesalkun tarkoitus on, että käynnistettävät kehittämishankkeet toteuttavat paremmin Pohjois-Pohjanmaan liiton strategian tavoitteita. Työkalu on otettu johtoryhmän käyttöön kesällä 2026.

Valmistelija

hallintojohtaja Toni Saranpää, p. 040 685 4052

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus päättää antaa maakuntavaltuustolle selostusosan mukaisen lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomuksessa eritellyt huomiot antavat aihetta.

Käsittelytiedot

Pirkko Mattila ilmoitti olevansa esteellinen (arviointikertomuksen laatineen tarkastuslautakunnan jäsenyys, hallintolaki 28 § 1 mom. 7 kohta) ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi.

Maakuntahallitus muutti Henkilöstö-osion ensimmäisen kappaleen viimeisen virkkeen muotoon "Kun samanaikaisesti liiton omistajakunnissa on talousvaikeuksia, on myös liitto pyrkinyt säästämään omasta toiminnastaan."

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.

Päätösesitys

Maakuntavaltuusto merkitsee tiedoksi maakuntahallituksen lausunnon arviointikertomuksen johdosta tehdyistä toimenpiteistä.

Käsittelytiedot

Päätös